

Ακριβώς 50 χρόνια από την ημέρα που πέρασε για πρώτη φορά το κατώφλι του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος (ΚΘΒΕ), ο Γιάννης Ιορδανίδης ετοιμάζεται να ανεβάσει αυτόν τον Οκτώβριο, στη Μονή Λαζαριστών της Θεσσαλονίκης, το «Ραφτάδικο» -ένα έργο πολυπρόσωπο, που μόνον ένα κρατικό θέατρο θα μπορούσε να υποστηρίξει. Μιλά στις «Ε» για την παράσταση -κυρίως όμως μας ανοίγει την καρδιά και, κατ' αποκλειστικότητα, το φωτογραφικό αρχείο του, μετά από 50 χρόνια παραστάσεων σε μία από τις μεγαλύτερες θεατρικές σκηνές της χώρας.

Γράφει ο Κώστας Μαρίνος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ

Μισός αιώνας δημιουργίας στο ΚΘΒΕ

«ΞΕΚΙΝΗΣΑ ΝΩΡΙΣ: Ξεκίνησα σε ηλικία πέντε ετών, παίζοντας σε παραστάσεις μαζί με τον πατέρα μου»: έτσι αρχίζει η αφήγηση των διαδρομών που έκανε ο Γιάννης Ιορδανίδης στο θέατρο -διαδρομών, οι οποίες τον έφεραν από την Αίγυπτο, όπου γεννήθηκε, στη Θεσσαλονίκη, όπου φέτος σκηνοθετεί για το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (ΚΘΒΕ) το έργο του Ζαν-Κλοντ Γκραμπέρ «Το ραφτάδικο».

«Δεν είμαι Θεσσαλονικιός, αλλά αισθάνομαι Θεσσαλονικιός 100%! Εδώ μεγάλωσα, εδώ είχα φίλους, εδώ πήγα σχολείο και το Κρατικό για εμένα είναι το σπίτι μου».

Έχει κάθε δικίο που το λέει: ο πατέρας του, Γιώργος Ιορδανίδης, διατηρούσε στην Αίγυπτο έναν θίασο για την ελληνική κοινότητα, που κάποτε ανθούσε εκεί. Ακόμη, έπαιζε σε κινηματογραφικές ταινίες αιγυπτιακής παραγωγής, ερμηνεύοντας ρόλους Ευρωπαίων, αλλά και ελληνικής καταγωγής πολιτών: «Κατέβαιναν στην Αίγυπτο για να τις γυρίσουν, επειδή τα στούντιο ήταν καλύτερα εξοπλισμένα και το κόστος μικρότερο... Εκεί είχε γυριστεί η «Κάλπη Λίρα», αλλά και η «Σάντα Τσιρκίτα». Ο πατέρας μου ήταν ο διευθυντής του κέντρου, όπου παίζει μουσική ο Τάκης Χορν στο «Κυριακάτικο ξύπνημα»...».

Μεγαλώνοντας σ' αυτό το περιβάλλον, «προσβλήθηκε» από το «μικρόβιο» της σκηνής και ο μικρός τότε Γιάννης. Εμφανίζεται στο θέατρο, συμμετέχει και σε μία από τις πρώτες τηλεοπτικές σειρές της αιγυπτιακής τηλεόρασης: «Παιδί 'θαύμα', που θεωρούσα τον εαυτό μου σταρ» λέει αυτοσαρκαζόμενος στις «Ε», αφού σύντομα αντιλήφθηκε ότι η ζωή δεν είναι καθόλου ρόδινη. Αφορμή ήταν η απόφαση του τότε προέδρου Νάσερ να καθιερωθεί η υποχρεωτική διδασκαλία και χρήση της αραβικής γλώσσας. Μια απόφαση που ανησύχησε τους γονείς του, οι οποίοι αποφασίζουν να εγκατασταθούν στη Θεσσαλονίκη. Απόφαση

**«ΦΤΑΝΟΝΤΑΣ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΜΟΥ
ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ,
ΕΙΧΑΜΕ ΜΟΝΟ
ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ ΡΟΥΧΑ
ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑ
ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑ ΕΠΙΠΛΑ
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ, ΚΑΠΟΥ
ΣΤΗΝ ΟΔΟ
ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ.
ΓΡΑΦΤΗΚΑ ΚΑΙ ΣΤΟ 55ο
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ,
ΕΝΩ, ΜΕΓΑΛΩΝΟΝΤΑΣ,
ΗΜΟΥΝ ΜΑΘΗΤΗΣ
ΠΡΩΤΑ ΤΟΥ 4ου
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΥ 1ου».**

όχι τυχαία, αφού σε ένα άλλο σπίτι, κάπου στην Αθήνα, είχε ληφθεί μια άλλη σημαντική απόφαση...

ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΪΡΟ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Είναι αρχές της δεκαετίας του 1960 και ο τότε πρωθυπουργός, Κωνσταντίνος Καραμανλής, αποδέχεται την πρόταση του Γιώργου Θεοδοκί να ιδρυθεί το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Ο ίδιος προτείνει και τον Γιώργο Ιορδανίδη για τη θέση του γ.γ. του θεάτρου, που έχει ως διευθυντή τον Σωκράτη Καραντινό. Έτσι, η οικογένεια Ιορδανίδη φθάνει στη Θεσσαλονίκη. Πρώτο σοκ για τον Γιάννη, το φοβερό κρύο εκείνον τον Δεκέμβριο του 1962 και το χιόνι, που το βλέπει για πρώτη φορά στη ζωή του. Δεύτερο (για όλη την οικογένεια), η καταστροφή όλων όσα έφεραν από την Αίγυπτο κατά τη μεταφορά. Όμως, τα προβλήματα ξεπερνούνται.

«Είχαμε μόνο μία βαλίτσα ρούχα και μερικά αυτοσχέδια έπιπλα στο σπίτι, κάπου στην οδό Διοικητηρίου. Γράφτηκα και στο 55ο δημοτικό σχολείο, ενώ, μεγαλώνοντας, ήμουν μαθητής πρώτα του 4ου γυμνασίου και μετά του 1ου». Το Κρατικό είχε μεν ιδρυθεί, αλλά έδρα του ήταν το τότε Βασιλικό Θέατρο. Εκεί ξαναφούντωσε το «μικρόβιο» του θεάτρου.

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ

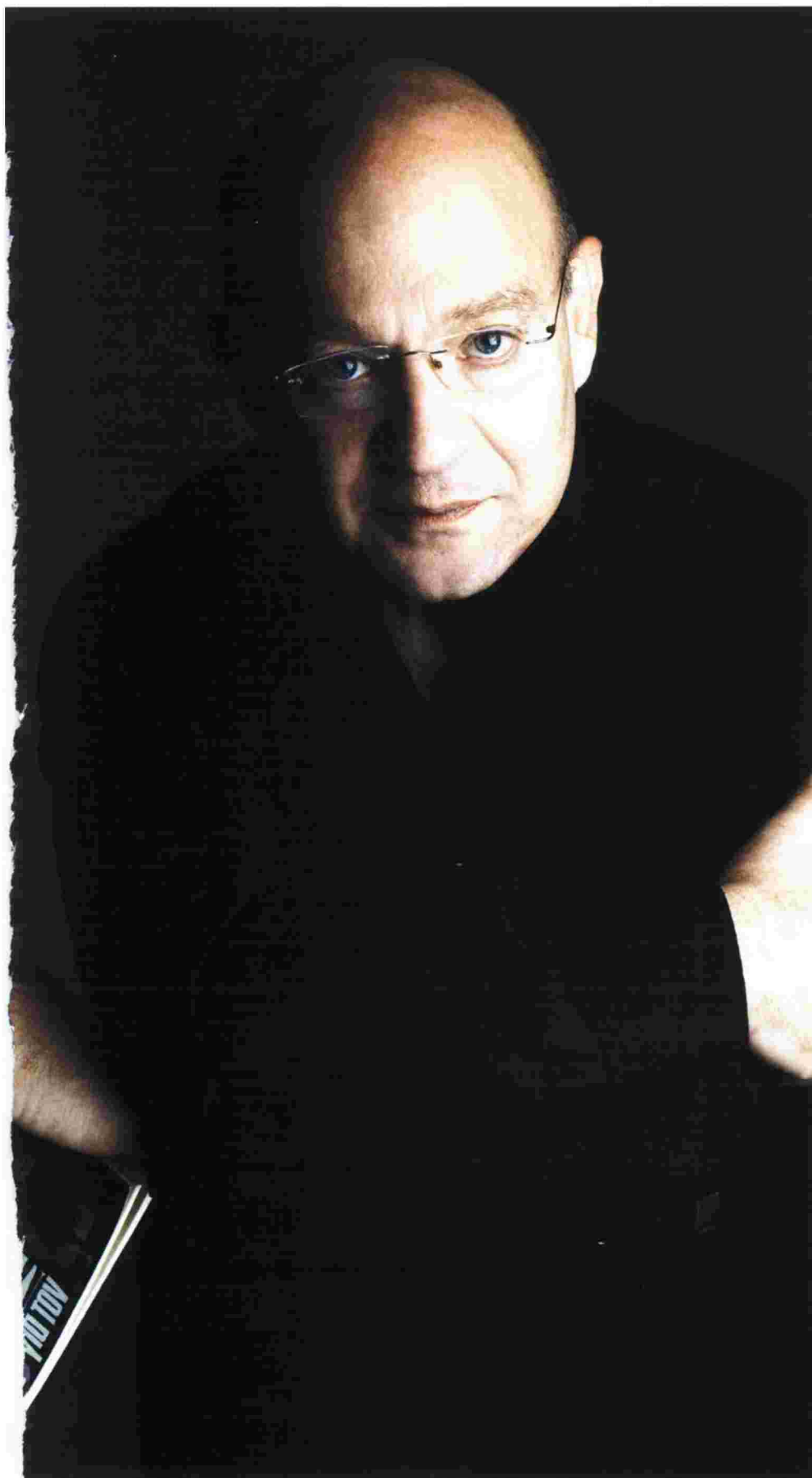
«Η πρώτη παράσταση που παρακολούθη έ ήταν ο 'Παπαφλέσσας'. Σαν τα σταφύλια κρεμόταν ο κόσμος!».

Παρακολουθεί θέατρο -μάλιστα, συχνάζει στο γραφείο του πατέρα του (που βρίσκεται δίπλα στο γραφείο του Καραντινού), ο οποίος θα παρουσίαζε για τα εγκαίνια του θεάτρου της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών τη «Σίβυλλα» του Σικελιανού: «Με βλέπει με τον πατέρα μου και λέει: Παιδί μου, θέλεις να παίξεις στην παράσταση;». Πέταξα τη σκούφια μου και δεν άφησα ήσυχο τον Ιορδανίδη, ρωτώντας πότε θα αρχίσουν οι πρόβες». Παίζει έναν ακόλουθο του Νέρωνα, τον οποίον ερμηνεύει ο Ηλίας Σταματίου, με «Σίβυλλα» τη Θάλεια Καλλιγά. Στον θίασο συμμετέχουν ο Ανδρέας Ζησιμάτος, ο θάνατος Τζενεράλης, ο Αθην. Προύσαλης και ο Κώστας Ναός.

Εκείνη την περίοδο, ο Σωκράτης Καραντινός μετακαλεί από το εξωτερικό έναν νέο σκηνοθέτη. Το όνομα του: Μίνως Βολανάκης.

«Αυτό πρέπει να έγινε το 1964-1965. Παίζω έναν κλέφτη ψωμών στον 'Καλό Άνθρωπο του Σε Τσουάν', που ανεβάζει τότε, έπαιξα σε ένα έργο του Ίψεν και μετά έρχεται το 'Περιμένοντας τον Γκοντό'». Μια μυθική, πλέον, παράσταση, με τους Τσακίρογλου, Πέτσο, Μαντακά και Βεάκη, αλλά και με τον Γιάννη Ιορδανίδη, ως παιδί που φέρνει το μήνυμα.

«Εκείνη την εποχή, ο Βολανάκης έστεινε καταπληκτικές παραστάσεις. Έμπαινε στο

θέατρο ένα ευρωπαϊκό πνεύμα, χάρη στην ευφυΐα του Καραντινού, που τον είχε καλέσει, και στο ταλέντο του Βολανάκη». Η κούνια των συνταγματάρχων διακόπτει εκείνη την πορεία του θεάτρου: νέα διοίκηση και νέοι σκηνοθέτες, ενώ ο ηθοποιός Γιάννης Ιορδανίδης αρχίζει να μαθαίνει (και) τα μυστικά της σκηνοθεσίας, ως βοηθός του θάνου Κωτσόπουλου, του Κωστή Μιχαηλίδη και του Σπύρου Ευαγγελάτου.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΑΞΙΔΙ

Και τότε, έρχεται η πρόταση του φίλου της οικογένειας από τα χρόνια της Αιγύπτου, του Δημήτρη Χορν, να παίξει δίπλα του. Ποιος θα την αρνιόταν; Κατεβαίνει στο Δημοτικό θέατρο Πειραιά, αλλά η παράσταση δεν πετυχαίνει εμπορικά. Μπαίνει στο Εθνικό, για να παίξει στον «Γαλιλαίο», αλλά τότε φθάνει η είδηση που θα επηρέαζε την ζωή του: ήταν μια υποτροφία για να σπουδάσει θεατρολογία στο Παρίσι.

«Είχα γράψει κείμενα σε προγράμματα παραστάσεων -ήταν γνωστό το ενδιαφέρον μου για το θέατρο. Μικρομεγαλίστικο, αν θες, αφού από 18 ετών είχα αρχίσει να κάνω διαλέξεις. Η πρώτη μου ήταν για το θέατρο του Γκαίτε στην Ελλάδα, στο Επιμελητήριο, με τον Τσακίρογλου, τον Πέτσο και την Καλλιγά να διαβάζουν αποσπάσματα. Ποιος θα μπορούσε να το αρνηθεί στον γιο του Ιορδανίδη;». Με συστατικές επιστολές ανά χείρας αλλά και με περίσσεια θάρρους, πηγαίνει στο Παρίσι, χτυπά πόρτες και -παράλληλα με τις σπουδές του- αρχίζει σειρά παρουσιάσεων ελλήνων ποιητών και θεατρικών ανθρώπων: «Εβαζα τον Αραγκόν, τον Αραμπάλ και τον Ιονέσκο σε τιμητικές επιτροπές. Μυθικές προσωπικότητες για έναν νέο. Ευτυχώς που δεν πήραν τα μυαλά μου αέρα, όπως τότε με τις πρώτες τηλεοπτικές εμφανίσεις στην Αίγυπτο...». Παρουσιάζει δραματοποιημένη ποίηση Καβάφη σε γαλλικό θέατρο. Οι ειδήσεις για τις δραστηριότητές του φτάνουν στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, όπου έχει φτάσει και ο Βολανάκης, ως καλλιτεχνικός διευθυντής του ΚΘΒΕ.

Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΙΟΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΣΤΟ «ΣΠΙΤΙ» ΤΟΥ

«Είχε πει: 'Αν υπάρχει ακόμη το Μεντιτεράνι και ο Γιάννης Ιορδανίδης, έρχομαι'. Με καλεί και το 1986 ανεβάζω το 'Σαλόνικα', μια τεράστια επιτυχία με τη Λίνα Λαμπράκη, τον Δημήτρη Βάγια και τον Καρέλη, που έμεινε στην ιστορία (και) για το πρώτο γυμνό επί σκηνής». Ακολούθησαν πολλές επιτυχίες: «Ειρήνη» με τον Καρακατσάνη,

01. ΚΘΒΕ: «Ο καλός άνθρωπος του Σετσουάν» του Μπ. Μπρεχτ (σκηνοθεσία: Μ. Βολονάκης). Στιγμιότυπο από την προετοιμασία στα καμαρίνια. Θεατρική περίοδος 1964-65.

02. Σε ηλικία 18 ετών, σε στιγμιότυπο από διάλεξη με θέμα το θέατρο του Γκαίτε στην Ελλάδα, με το Γερμανικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης και με συμμετοχή των ηθοποιών του ΚΘΒΕ Αλέκου Πέτσου, Ηλία Σταματίου, Χρήστου Πάρλα, Θάλειας Καλιγά, Νικήτα Τσακίρογλου, Δημήτρη Βάγια, Ιλιάδας Λαμπρίδου και Καίτης Μητροπούλου (1969).

03. Πρώτη συνεργασία με το ΚΘΒΕ στη «Σύβιλλα» του Α. Σικελιανού (σκηνοθεσία: Σ. Καραντινός). Θεατρική περίοδος 1962-63.

04. Με τον πατέρα του, Γιώργο Ιορδανίδη (ιδρυτικό στέλεχος του ΚΘΒΕ, μαζί με τον Σ. Καραντινό και τον Γ. Θεοδοκά), μπροστά στο θέατρο της ΕΜΣ (1966).

05. ΚΘΒΕ: «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Μπέκετ, με τον Αλέκο Πέτσο και τον Νικήτα Τσακίρογλου (σκηνοθεσία: Μ. Βολονάκης). Θεατρική περίοδος 1965-66.

06. Με τον ιδρυτή του ΚΘΒΕ (και πρώτο γενικό διευθυντή του), Σωκράτη Καραντινό, στο σπίτι του, μετά την αποπομπή του από τη διεύθυνση του ΚΘΒΕ, τον Απρίλιο του 1967.

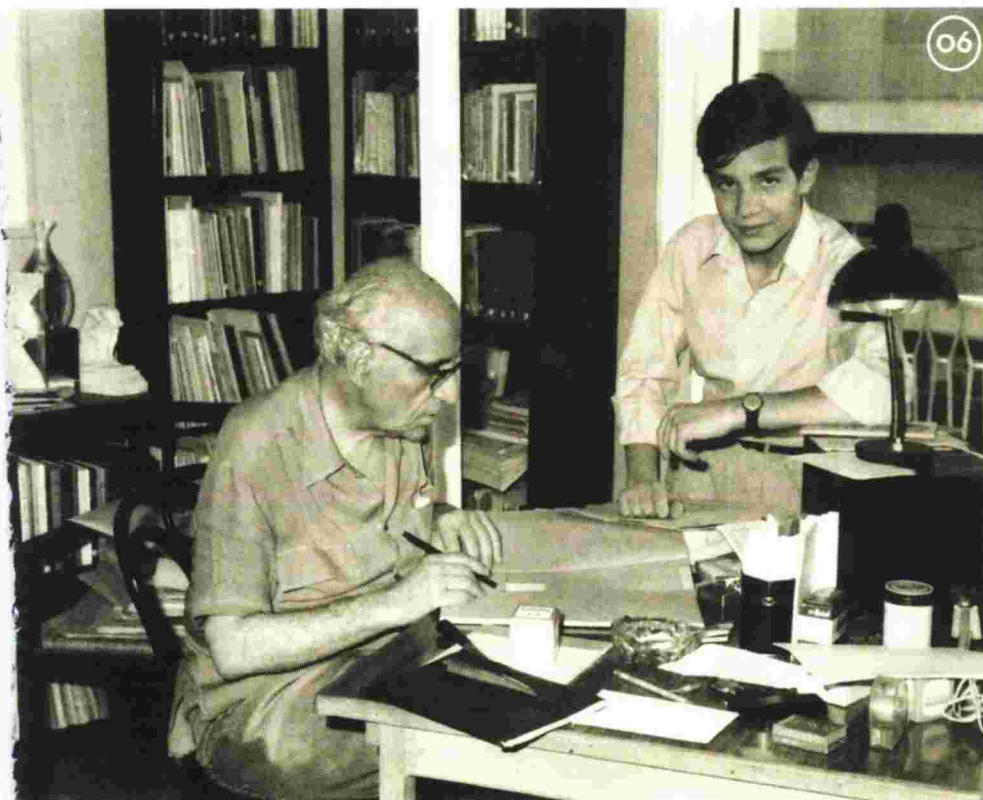
07. ΚΘΒΕ: Με τον Δημήτρη Καρέλλη στα καμαρίνια, για τον «Ερωτόκριτο» του Β. Κορνάρου (σκηνοθεσία: Θ. Κωτσόπουλος). Θεατρική περίοδος 1969-70.

08. ΚΘΒΕ: Με τον Αντρέα Ζησιμάτο στον «Συρανό Ντε Μπερζεράκ» του Ε. Ροστάν (σκηνοθεσία: Κ. Μιχαηλίδης). Θεατρική περίοδος 1968-69.

09. ΚΘΒΕ: Με τον Θάνο Κωτσόπουλο και την Άννα Ραυτοπούλου στον «Ερωτόκριτο» του Β. Κορνάρου (σκηνοθεσία: Θ. Κωτσόπουλος). Θεατρική περίοδος 1969-70.

10. ΚΘΒΕ: «Ένας εχθρός του λαού» του Ε. Ίψεν, με τον σκηνοθέτη της παράστασης, Μ. Βολονάκη (θεατρική περίοδος 1965-66).

το «Χέλο Ντόλι» με τη Διαβάτη, ο «Ματωμένος Γάμος» με τη Βαλάκου. Και τώρα, στο «σπίτι» του, ακριβώς 50 χρόνια από τότε που είχε πρωτοπεράσει το κατώφλι του, ανεβάζει ένα έργο που είχε διαβάσει στα χρόνια της Γαλλίας, που το είχε μεταφράσει τότε, αλλά που δεν είχε κατορθώσει να το δει στην ελληνική σκηνή. Έργο πολυπρόσωπο, που μόνον ένα κρατικό θέατρο θα μπορούσε να υποστηρίξει: το «Ραφτάδικο».

«Με τον Βούρο είχα συνεργαστεί σε μια άλλη μεγάλη επιτυχία, το 'Χάρολντ και Μοντ'. Παιζόταν επί δύο χρόνια. Κι όταν μου πρότεινε να συνεργαστούμε, δέχτηκα. Έτσι, τον Οκτώβριο θα ανεβεί στη Μονή Λαζαριστών αυτό το τρυφερό και αστείο έργο, που αναφέρεται στη δύναμη του ανθρώπου να επιβιώνει μετά από δοκιμασίες -προσωπικές ή όχι. Ένα έργο αισιόδοξο, για να σταματήσει επιτέλους η μιζέρια γύρω μας, ώστε να προχωρήσουμε παραπέρα».